

Til Landbrugsstyrelsen,
Sendt per mail til: euogerhverv@lbst.dk

12. april 2019

Høringssvar til udkast til bekendtgørelse om tilskud til Natura 2000-projekter om rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning (J. nr. 18-23326-000020)

Vi har studeret udkastet til bekendtgørelse med interesse, da Agri Nords konsulenter siden 2011 har lavet mange hundrede ansøgninger til denne tilskudsordning, samt til forløberne for denne ordning.

På baggrund af vores store erfaring med denne type ordninger tillader vi os at fremsætte vores kommentarer til de enkelte dele af udkastet til bekendtgørelsen og vores anbefalinger til justeringer af den nye bekendtgørelse.

Prioriteringssystem

Prioriteringssystemet fastholdes i den form, der blev indført i 2016.

Prioriteringssystemet tildeler rydning 50 points, så rydning er dermed den højest udslagsgivende faktor for at få tilsagn. Forberedelse til afgræsning giver kun 25 points.

Der er ikke faglige argumenter for at fremme rydning frem for at forberede til afgræsning. En grundlæggende læresætning i naturpleje er "Brandmandens Lov", der siger, at det mest værdifulde skal reddes først. Meget tilgroede lysåbne naturtyper, vil ofte have en lavere naturværdi end de arealer, hvor afgræsning er blevet opgivet, men hvor arealet endnu ikke er tilgroet.

Med henblik på at forbedre og sikre gunstig bevaringsstatu for alle naturtyperne, mener vi, at rydning og græsning bør sidestilles pointmæssigt.

*Agri Nord er en landboforening og rådgivningsvirksomhed med base i Aalborg, Hobro og Aars.
Vi repræsenterer ca. 1.500 medlemmer og 4.500 kunder primært i Nordjylland.*

PARTNER I
DLBR

Agri Nord, Aalborg
Hobrovej 437
9200 Aalborg SV

Agri Nord, Aars
Markedsvej 6
9600 Aars

Agri Nord, Hobro
Horsøvej 11
9500 Hobro

Tlf. 9635 1111

Prioriteringer af tre naturtyper

Der prioriteres kun tre naturtyper i ordningen. Det er rigkær, kildevæld og overdrev i nævnte rækkefølge. Øvrige naturtyper udløser ingen point. Det må medgives, at rigkær og kildevæld især er truede naturtyper både i forhold til tilstand og areal, men pointsystemet betyder, at græsningsprojekter af eksempel strandenge og forskellige hede-typer, hvor der ikke skal ryddes, bliver lagt nederst i prioriteringen, og de kan kun komme med, hvis der andelen af særlige N2000-udpegninger er over 75 %. Afhængigt af udpegningen kan dette i nogle tilfælde betyde, at der kun er mulighed for støtte til små projekter, som endda yderligere nedprioriteres frem for store.

Prioriteringer af store projekter

Hidtil har puljen været så stor, at den har kunnet imødekomme alle kvalificerede projekter. Med en mindre pulje og strengere kvalifikationskriterier, kan størrelsen af projekterne også i højere grad komme i spil.

Der er store fordele og naturmæssige gevinster ved større projekter, men vi vil også gerne gøre opmærksom på, at det giver fordele for bestemte grupper af ansøgere, hvis der er for meget fokus på store projekter. Ansøgerne i de største projekter er offentlige myndigheder og institutioner, som i øvrigt kan have bevillinger eller skattefordele i ryggen til formålet. Denne type ansøgere vil stå meget bedre end private lodsejere. Denne forskel kan fortrænge de private lodsejere, og dermed mister man deres engagement i at deltage i den lokale naturpleje.

Vi mener, at private lodsejeres ansøgninger tværtimod burde prioriteres frem for offentlige og fondes. Naturpleje baseret på et lokalt engagement er en vigtig grund til at yde støtten.

Standardpriser på hegn, vand, strøm og fangefolde

Systemet er indrettet, så man for private lodsejere kan undgå indhentning af tilbud, hvorved der spares ressourcer til ansøgning og udbetalingsanmodning.

Men vi ser også en række problemer med fastlagte priser, samtidig med der ikke er defineret minimumskrav til kvaliteten af investeringerne.

Som nævnt indledningsvis har vi indhentet tilbud på hegn og udstyr til forberedelse af afgræsning gennem i alt omkring 200 ansøgninger fordelt på 5 år tilbage i perioden, hvor ansøgningerne skulle vedlægges to tilbud.

På en del af disse har vi i 2016 kunnet lave noget statistik på hegnspriserne. De billigste hegnspriser på 1-2 trådet hegn har ligget på gennemsnitligt 20,3 kr/m +/- 5,4 kr/m (baseret på 132 ansøgninger). Dette ligger tæt på, men lidt over den foreslåede pris på 19 kr/m. Der er herudover en vis spredning i priserne.

På 3 og 4 trådet og nethegn ligger middelpriisen på 36,7 kr/m +/- 17,3kr/m (baseret på 27 ansøgninger). Dette ligger noget højere end de foreslåede 28 kr/m.

Landbrugsstyrelsen har givetvis mulighed for at lave lignende beregninger baseret på de tilbud, der kræves ved projekter med offentlige myndigheder som tilsagnshavere?

Der er ingen justering sket af priserne siden 2016. Omkostningerne til entreprenørarbejder er steget siden da, ligesom det er på andre anlægsarbejder. Ordningen skal dække både materialer og anlægsarbejde. Ordningen er derved blevet mindre økonomisk fordelagtig og motivationen til at sætte kvalitetshegn vil være mindre end tidligere.

Offentlige myndigheder får tildelt tilskud på basis af indhentning af to vedlagte tilbud. De får således 100 % kompensation.

Ud fra vores erfaring er det mest interessante naturområder ofte de dyreste at hegne. Det, der fordyrer hegn og sætning af disse, er antallet pæle og med hvilke typer af maskiner, alternativt håndkraft, som skal bruges for at kunne arbejde på arealet. Dvs. meget fugtige arealer eller meget kuperede arealer er ekstra dyre at hegne.

Med faste priser vil nogen selvfølgelig få høj betaling for deres hegn og andre blive underbetalt. Det er en følge af den ensartede behandling.

Problemet er at, der hvor hegnet er ekstra dyrt, er udgifterne til vedligeholdet, tilsynet med dyrene, indbinding og udbinding også ekstra dyrt, grundet vanskeligt terræn eller tilgænge-

lighed. Incitamentet for at iværksætte naturpleje vil på denne type arealer være en stor udfordring, hvis hverken hegnstilskud eller plejetilskud tager hensyn til dette.

Den første konkrete udfordring en tilsagnshaver møder på denne type arealer er, at de entreprenører, der tilbydes opgaven, skal have ekstra betaling, fordi tilskuddet ikke dækker, og derfor skal tilsagnshaver måske rundt og spørge efter priser hos flere for at få så lav pris som muligt. Her flyttes bøvl med indhentning af tilbud således bare til fasen ved udførslen af projektet.

Investeringerne bør kompensere fuldt ud på de vanskelige naturarealer. Overkompensering kunne imødekommes ved kun at udbetale tilskud til de reelle udgifter. Det kræves under alle omstændigheder at indkøbene skal kunne dokumenteres i 5,5 år.

Minimumskrav til kvalitetene af hegn og udstyr

Til de af vores ansøgninger, der kræver indhentning af tilbud, har vi udarbejdet et udbudsmateriale vedr. materialestandarder og standarder for udførslen af arbejdet. Hovedformålet er at sikre en maksimal levetid på hegnet, altså også udover de påkrævede 3-5 år, og at sikre at materialerne og hegnsopsætningen ikke skader naturområderne.

Vi har specificeret kvaliteten af træet, antal af de forskellige typer af pæle (antal hjørnepæle, mellempæle, dimensioner, diameter, halvskårne, kvartskårne, nedramningsdybde, mm). Tilsvarende for tråden, hvilken kvalitet og tykkelse, hvilke typer af klokker. For led, vand, strøm og fangefolde er der tilsvarende specifikationer. Det hele med henblik på at afgræsningen skal fungere uden bøvl med hegn og installationer, og derved sikre en længerevarende afgræsning af arealet.

Når der intet står om kvalitetene er der stor risiko for at pengene bruges på billige hegn med kort levetid, og at der så skal ske fornyet forberedelse til afgræsning indenfor en kortere årække. Dette finder vi er spild af penge. I yderste konsekvens kan man forestille sig, at ordningen udnyttes til at lave hjemmelavede hegn af meget billige materialer, og at der kan fås en kontant gevinst ved ordningen til tilsagnshaver. Dette finder vi særdeles u hensigtsmæssigt.

Rydning

Med udkastet er der lagt op til en kraftig prioritering af rydning af vedplanter. Vi ønsker derfor at knytte nogle yderligere kommentarer, der også er gældende for de hidtidige ordninger.

Vi vurderer, at tilsagn til rydning er den mest risikofyldte delordningen i bekendtgørelsen.

Dette knytter sig til, at arealet efter rydning bliver omfattet af rydningspligten, men ikke mindst at arealet skal holdes ryddet i projektperioden, sådan at der det sidste halve år af opretholdelsesperioden ikke må være opvækst af vedplanter ældre end et år.

Tilskuddet til rydningen går kun på en engangsrydning, så ved behov for vedligeholdende rydning senere i opretholdelsesperioden, er det for egen regning - uanset at arealet opfylder betingelserne for at være undtaget for rydningspligt fx grundet stejlt eller vådt terræn. Hvis det ikke lykkes at undgå gengroning, kan denne type projekter indebære store ekstraudgifter uden tilskud.

Et andet problem er at det kan være vanskeligt at fortolke bestemmelser om rydningspligt. Hvornår træder undtagelserne i kraft? Hvor vådt skal det være, eksempelvis? Hvilke typer af maskiner betragtes som almindelige? Er det en traktor?

Opbevaring af mobile elementer

Vi mener det fortsat bør være muligt, at opbevare mobile elementer som fangfold, strøm- og vandforsyning indendøre hos tilsagnshaver. Det bør også fortsat være mulighed for at tilsagnshaver må bruge en mobil fangfold på alle de arealer han græsser. Det giver ingen mening for en dyreholder at skulle investere og opbevare to ens fangfolde fordi den ene kun må bruges på bestemte arealer.

Administration og omkostninger herved

Der er i de erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger af tilskudsordningen anført, at der forventes besparelser på pga. af forbedringer ved ordningen, bl.a. ved en bedre vejledning.

Disse besparelser er vi skeptiske overfor, da udkastet til vejledning er vokset fra 2017 fra 56 sider til 76 sider. Dette tyder ikke på forenkling. Vi har prøvet at arbejde med papirskemaerne tilbage fra 2011- 2015, og overgangen til tastselv-systemet har ikke medført store tidsbesparelser. Heller ikke for udbetalingsanmodningen.

Brug af tast-selv-systemet indbefatter at der med jævne mellemrum er tekniske problemer med skemaerne, hvilket tager ekstra tid. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på at hegnene for at fungere optimalt skal koordineres med de mange andre regler, der gælder for dyreholder og jordejers bedrift.

Indførslen af standardpriser har helt sikkert sparet tid med sagsbehandlingen af ansøgningerne, men til gengæld er hegnene underfinansierede og kvaliteten af hegnene er ikke blevet bedre.

Nemmere mulighed for at få godkendt ændringer i projektet.

Der har været tilfælde af projektjusteringer, der er blevet foretaget undervejs i projektet, hvor tilsagnshaver ikke har været godkendt ændringerne på forhånd. Ændringerne, som altid har været nedjustering af projektet, eftersom tilsagnet ikke kan forhøjes, har også medført færre udgifter. Det nuværende sanktionssystem straffer imidlertid en tilsagnshaver, der ikke har fået en egentlig godkendelse af nedjusteringer af projektet og alligevel nedjusterer. Også selvom tilsagnshaver ville kunne have opnået denne godkendelse. Vi finder denne sanktion unødigt stram, da der helt klart kun ansøges om udbetaling til det udførte arbejde, og dermed slet ikke kan karakteriseres som forsøg på snyd.

Afslutning.

Denne støtteordning har meget stor betydning for naturplejen i vores landskaber. Derfor bør reglerne udformes så simple så muligt, da det ellers vil afskrække dyreholdere og landmænd fra at søge den. Det er klart, at der skal være regler, der sikrer mod snyd og omgåelse, men med så simple investeringer som denne ordning indbefatter er det meget enkelt at afdække om betingelserne bliver overholdt.

Vi håber derfor, at Landbrugsstyrelsen vil lade disse ovenstående bemærkninger påvirke udformningen af de ny regler.

Venlig hilsen

Christina Weidick Kærsgaard
Natur- og Projektkonsulent

Direkte +45 9635 1193
E-mail cwk@agrinord.dk